

Fremskridt og kulturelt liv på Ulvemosen

En protokolhistorie

Af Bent Hartvig Petersen

Som det fremgår af oversigten, har arkivet virkelig mange protokoller, der skildrer både foreningslivets, andelsforetagenders og private virksomheders forhold. Her skal fortælles om en "Fremskridtsforening" i den helt nye stationsby på Havdrup Ulvemosen, den by vi dag kender som Havdrup Station eller bare Havdrup.

Ulvemosen var et øde område, der hørte til gårdene i Havdrup landsby, som vi i dag kalder **Gammel Havdrup**. Omkring 1840 var der kun nogle få husmandssteder og en mølle på stedet, men efter at jernbanen og stationen anlægges i 1870, kommer der gang i udviklingen af et lille bysamfund, og i denne nye by begynder der at udfolde sig et folkeligt og kulturelt liv. Der startes en gymnastik- og idrætsforening, missionshus og et sangkor "Hedebloomsten" samt en foredragsforening.

Ved folketællingen i 1880 boede der allerede 298 mennesker i byen.

I 1887 dannes "Havdrup Fremskridtsforening" som er en del af en større forening med afdelinger i hele amtet. Initiativtager og første formand er friskolelærer Amdi Jensen, som var en central skikkelse i den nye by.

I foreningens bestyrelsesprotokol kan vi læse lidt om foreningens noget blandede virksomhed :

Der afholdes **foredrags- og oplæsningsaftener**, men der fortælles ikke meget om, hvilke emner man beskæftigede sig med. Dog nævnes der et enkelt i 1887 : om "sønderjyske forhold" og med en indsamling til udviste sønderjyder – og fortæller lidt om et af den tids brændende problemer efter 1864.

Der er tydelige politiske undertoner i foreningens virksomhed. Det ses bl.a. på at foreningen distribuerer **Studenter-samfundets** skrifter til medlemmerne.

Studentersamfundet var en radikal udbryderforening fra den mere borgerlige Studenterforening og vi er midt i "Provisorietiden", hvor den stærkt højreorienterede regering Estrup styrede uden om folketinget og gav anledning til en heftig politisk kamp mellem Højre og Venstre.

Venstremanden (senere radikale venstremand) Viggo Hørup havde en stærk base i stationsbyen på Ulvemosen og blev opstillet til Folketinget første gang ved et møde netop på Ulvemosen.

Protokollen nævner også, at der ydes et tilskud på ikke mindre end 100 kr. til uformuende højskole-elever.

Udflugter var også en del af foreningens liv og sikkert meget populære, da man jo så havde noget, der kunne involvere de børnerige familier, der befolkede den nye by.

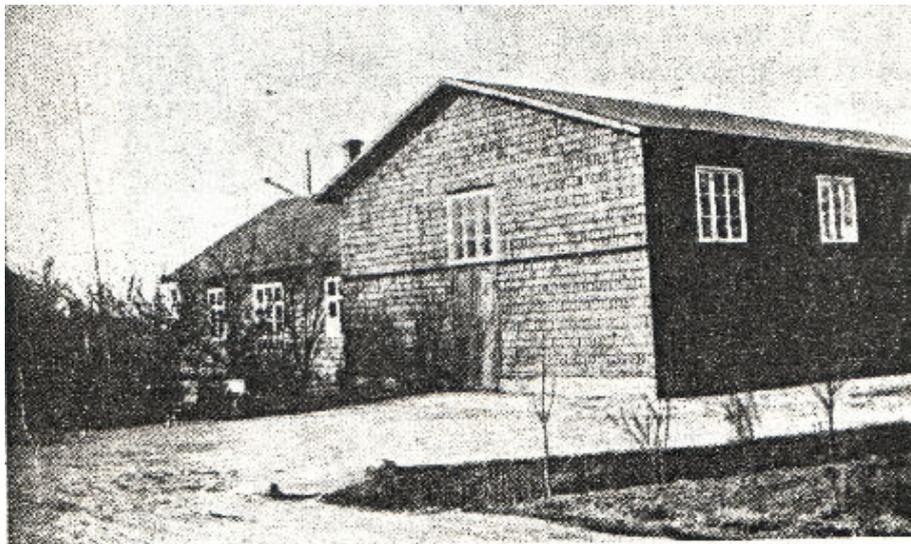
Udflugterne gik til Kullen, Sydsjælland, Møen og andre steder der med den tids transportforhold var ganske langt væk fra Havdrup.

I 1886 læser vi, at 2 af Estrups forhadte lyseblå gendarmere følger 112 Ulvemosen-borgere på en heldagesudflugt, så myndighederne har åbenbart frygtet at ellers fredelige borgere på udflugt kunne finde på optøjer mod regeringen. Mon alle er kommet ædru hjem fra en sådan familieudflugt - brændevinen var tynd men billig dengang !

Et særligt problem for bestyrelsen var **baller** som afholdtes flere gange om året, og forholdene med disse baller har optaget megen tid på bestyrelsesmøderne.

I 1890 diskuterer bestyrelsen indgående, om det skal være tilladt for herrer **at danse med cigar** ! Det bliver et kompromis : cigarrygning bliver tilladt under dansen, men damen får lov at sige nej ! Det har åbenbart været nødvendigt at holde på balmedlemmerne.

Som det fremgår, har Fremskridtforeningen og det kulturelle liv i denne nye by været en "blandet landhandel" og foreningen opløses ved en generalforsamling i år 1900, hvorefter det kulturelle og folkelige liv overtages af andre foreninger, bl.a. en ny **Borger- og Haandværkerforening**, der bedre klarer sig i den kommende mange år og som også tager sig af mange praktiske forhold i den nye by.

Havdrup Friskole og Forsamlingshus hvor det hele foregik

Kildehenvisninger:

Protokol for Fremskridtforeningen, Havdrup Kreds 1887-1900

Diverse billeder i Solrød Lokalhistoriske Arkiv

Havdrup-Solrød sognebog [1949]